

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายชัช ชลวร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๕

วันที่ ๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

มติของพรรคเพื่อไทยที่อนุญาตให้นายสถิตพร นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๘๒ เพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโยธธ มีลักษณะขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีนายสถิตพร นาคสุข เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ลำดับที่ ๘๒ ในการประกาศผลการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ รวม ๕ ครั้ง ไม่ปรากฏชื่อของนายสถิตพร นาคสุข เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดโยธธ ประกาศบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโยธธ โดยมีนายสถิตพร นาคสุข เป็นผู้สมัครหมายเลข ๑ ต่อมานายสฤณี ประดับศรี ผู้สมัครหมายเลข ๒ มีหนังสือถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโยธธ ขอให้ถอนชื่อนายสถิตพร นาคสุข เนื่องจากนายสถิตพร นาคสุข มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๓) เพราะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย ลำดับที่ ๘๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโยธธ มีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ วินิจฉัยโดยเสียงข้างมากมีคำสั่งให้ถอนชื่อ

นายสิทธิพร นาคสุข และส่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อพิจารณาดำเนินการ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีคำวินิจฉัยสั่งการที่ ๕๓๕/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า รับฟังไม่ได้ว่า นายสิทธิพร นาคสุข เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จึงให้ยกคำร้อง ผู้ร้องเห็นว่า การที่นายสิทธิพร นาคสุข มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึงหัวหน้าพรรคเพื่อไทย ขอลาออกจากรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย และผู้ถูกร้องที่ ๑ มีมติอนุญาตให้นายสิทธิพร นาคสุข ลาออกจากรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย เพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโยสธร มติดังกล่าวจึงเป็นมติที่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม และขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๐๒ (๙) มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๖๕ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยได้รับหนังสือลาออกของนายสิทธิพร นาคสุข และไม่เคยมีมติอนุญาตให้ลาออก นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีนโยบายในการส่งผู้ใดลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโยสธร ส่วนประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีชื่อนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่า สถานะของการเป็นผู้สมัครจะคงมีอยู่จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น หลังจากวันประกาศผลการเลือกตั้งพรรคการเมืองไม่มีสิทธิไปเปลี่ยนแปลงรายชื่อในบัญชีรายชื่อได้ เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยมีมติใด ๆ ตามที่นายสฤชต์ ประดับศรี กล่าวอ้าง ประกอบกับการสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโยสธร ของนายสิทธิพร นาคสุข เป็นเรื่องเฉพาะตัว ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็มีคำวินิจฉัยสั่งการกรณีของนายสิทธิพร นาคสุข เป็นไปตามแนวปฏิบัติว่า นายสิทธิพร นาคสุข ไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ วินิจฉัยให้นายสิทธิพร นาคสุข เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากสถานภาพหรือความเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ของนายสิทธิพร นาคสุข สิ้นสุดนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ อันเป็นการสิ้นสุดโดยการประกาศผลการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ มิใช่การสิ้นสุดโดยที่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองกระทำการถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกฎหมายมิได้ห้ามมิให้

บุคคลที่มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นแต่อย่างใด

คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มติดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีลักษณะขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น จะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ข้อที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีมติอนุญาตให้นายสธิพร นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ นั้น ในข้อนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันว่า ไม่เคยได้รับหนังสือลาออกและไม่เคยมีมติอนุญาตให้ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย ทั้งนี้ได้มีนโยบายในการส่งผู้ใดสมัครรับเลือกตั้ง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดยศธร จึงมีประเด็นเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาก่อนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีมติอนุญาตให้นายสธิพร นาคสุข ลาออกจากรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย หรือไม่ ซึ่งมติดังกล่าวเป็นวัตถุแห่งคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการพิจารณา วินิจฉัยว่ามีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม หรือไม่

เห็นว่า พิจารณารัฐธรรมนูญแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลาออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และไม่มิตบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลาออกของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อภายหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ต้องได้รับอนุญาตจากพรรคการเมืองนั้นเสียก่อน คงมีเพียงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ วรรคสาม

ที่มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหากรณีที่อยู่ในระหว่างการเลือกตั้งพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนการสมัครออกหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งจะทำให้ไม่อาจจัดการเลือกตั้งได้ อันเป็นการช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่นให้ได้ประโยชน์ และเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสับสนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยบัญญัติว่า เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองนั้นหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น จะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ วรรคสาม โดยมาตรา ๓๘ ใช้บังคับในส่วนของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และมาตรา ๔๓ ใช้บังคับในส่วนของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าว เมื่อผู้ร้องที่ ๒ ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว บทบัญญัติอันเป็นข้อห้ามดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกต่อไป เพราะหากยังคงให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าครบอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ก็จะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งเกินความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ร้องที่ ๒ ประกอบกับในทางใต้สวน ศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือเรียกหนังสือหรือเอกสารพยานหลักฐานจากผู้ร้องและผู้ร้องทั้งสอง ดังนี้ (๑) หนังสือหรือเอกสารการลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย ของนายสิทธิพร นาคสุข (๒) เอกสารการอนุญาตให้ลาออก และ (๓) มติของผู้ร้องที่ ๑ เกี่ยวกับการลาออก ปรากฏว่า ผู้ร้องแจ้งว่าได้มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ เพื่อขอทราบมติหรือเอกสารการอนุมัติให้ลาออก ผู้ร้องที่ ๑ แจ้งว่าไม่มีเอกสารทั้ง ๓ รายการ อยู่ในความครอบครอง ส่วนผู้ร้องที่ ๒ แจ้งว่า ไม่พบว่ามีเอกสารรายการที่ ๒ และที่ ๓ อยู่ในความครอบครองของผู้ร้องที่ ๒ และของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และส่งสำเนารายการที่ ๑ ซึ่งเป็นเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องที่ ๒ จากเหตุผลดังกล่าวเห็นได้ว่า ภายหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลาออกของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อกระทำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพรรคการเมือง ประกอบกับในทางใต้สวน ปรากฏว่าไม่มีพยานหลักฐานใดที่จะแสดงให้เห็นได้ว่าผู้ร้องที่ ๑ มีมติตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนี้ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า มติของผู้ร้องที่ ๑

มีลักษณะที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม หรือไม่ ส่วนคำขออื่นไม่อยู่ในอำนาจตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๖๕ วรรคสาม จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงให้ยกคำร้อง

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ